

Mikołaj Buczak

Kompetencja interkulturowa w nauczaniu i uczeniu się języka niderlandzkiego w polskiej praktyce akademickiej

Streszczenie

We współczesnym, zglobalizowanym, wielokulturowym i wielojęzycznym świecie uczący się języka obcego, oprócz kompetencji językowej powinni również rozwinąć kompetencję interkulturową, aby móc bez przeszkód oraz w duchu otwartości i szacunku komunikować się z odmiennymi kulturowo partnerami (Rada Europy 2022). 96% absolwentów polskich niderlandystyk po ukończeniu studiów podejmuje pracę z językiem niderlandzkim (Van der Horst 2019: 19). Znajdują oni zatrudnienie w międzynarodowych korporacjach, w sektorze kultury czy w branży turystycznej, a zatem w środowiskach, które są kulturowo i językowo zróżnicowane. Biorąc pod uwagę rolę, jaką odgrywa kompetencja interkulturowa w życiu studentów i absolwentów niderlandystyk, założenia nauczania interkulturowego powinny stanowić element programowy studiów wyższych.

Dotychczasowe badania zaniedbywały dociekania o stopniu i sposobach rozwijania kompetencji interkulturowej na zajęciach z języka niderlandzkiego, nie tylko w ramach polskich niderlandystyk, ale nauczania języka niderlandzkiego w ogóle. Prace na temat realizacji założeń podejścia interkulturowego w polskiej praktyce dydaktycznej dotyczyły innych języków obcych (Aleksandrowicz-Pędich 2005a; Białek 2009; Chłopek 2009; Sobkowiak 2015). Z tego względu, niniejsze badanie eksploracyjne ma na celu zbadanie, w jakim stopniu i w jaki sposób studenci polskich niderlandystyk rozwijają kompetencję interkulturową na zajęciach z języka niderlandzkiego jako obcego. Projekt dotyczył polskich uniwersytetów, które prowadzą studia w zakresie niderlandystyki zarówno na poziomie licencjackim, jak i magisterskim – Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Uczestnikami badania byli nauczyciele języka niderlandzkiego oraz studenci studiów licencjackich na polskich niderlandystykach. W pierwszej kolejności zebrano dane jakościowe, przeprowadzając analizę dokumentacji programowej związanej z trzema niderlandystykami oraz analizę materiałów dydaktycznych do języka niderlandzkiego w kontekście treści interkulturowych. Następnie zebrano dane ilościowe przy użyciu polskiej adaptacji kwestionariusza skali inteligencji kulturowej (Barzykowski et al. 2021), którą wypełnili studenci wszystkich lat studiów licencjackich. Kolejnym etapem było zebranie danych

jakościowych drogą obserwacji zajęć oraz wywiadów z nauczycielami. Ostatnią część etapu zbierania danych badawczych stanowiła wypełniana przez studentów ankieta, dotycząca rozwijania kompetencji interkulturowej, która dostarczyła zarówno danych ilościowych (pytania zamknięte i półotwarte), jak i jakościowych (pytania otwarte). Wykorzystane metody badawcze pozwoliły uzyskać pełniejszy obraz rozwijania kompetencji interkulturowej na polskich niderlandystkach.

Przeprowadzone badanie wykazało, że kompetencja interkulturowa w umiarkowanym stopniu stanowi element dokumentacji programowej oraz materiałów dydaktycznych do języka niderlandzkiego. Wprawdzie zarówno nauczyciele, jak i studenci są pozytywnie nastawieni do nauczania interkulturowego, ale jego założenia są w umiarkowanym stopniu realizowane na zajęciach języka niderlandzkiego w polskiej praktyce akademickiej. Jednym z powodów jest to, że nauczyciele nie czują się merytorycznie przygotowani do rozwijania kompetencji interkulturowej studentów. Ich ulubionymi technikami są dodatkowe komentarze, które często prowadzą do wymiany myśli i opinii, oraz zadawanie eksplicytnych pytań mających na celu porównanie kultury własnej i obcej. Jednakże studenci polskich niderlandystek nie rozwijają kompetencji interkulturowej proporcjonalnie do kompetencji językowej. Uzyskane dane badawcze pozwoliły sformułować implikacje dydaktyczne, dotyczące organizowania szkoleń dla nauczycieli akademickich, wydania publikacji zawierającej ćwiczenia rozwijające kompetencję interkulturową oraz konieczność uzupełnienia praktyki dydaktycznej o bardziej angażujące ćwiczenia.